

Redactor Alina Hlinski
Tehnoredactor Constantin Nița
Copertă Gabi Dumitru

We know
books

HWANG SOK-YONG

Prințesa Bari

Traducere de Iolanda Prodan

CG COLECȚIA
GLOBUS

Aveam doar doisprezece ani când familia noastră s-a destrămat.

În copilărie am locuit în Cheongjin¹ într-o căsuță ridicată pe vârful unui deal, de unde se vedea marea. Când venea primăvara, printre ierburile uscate de pe maidane, din loc în loc se încăpățâneau să înflorească tufe de azalee, arzând într-un roșu aprins la răsărit și apus de soare. La răsărit se întrezărea creasta înzăpezită a muntelui Kwanmo, plutind printr-un vâl de ceață. De partea cealaltă se vedeau cargouri de fier, uriașe și greoaie, ancorate la chei, și bărci mici de pescuit înaintând încet pe mare, lăsând în urma lor un ecou slab. Pescărușii se înălțau către cer, împrăștiind razele soarelui reflectate în valurile ce străluceau ca niște solzi de pește. Îl așteptam pe tata să se întoarcă din biroul său din port, sau pe mama să vină de la piață. Urcam în vârful dealului și-mi așteptam părinții acolo, fiindcă îmi plăcea să admir marea.

Am avut o familie mare: bunica, tata, mama și șase surori mai mari decât mine. Prin urmare, timp de aproape cincisprezece ani mama a fost însărcinată. Năștea și nu dura mult până ce rămânea grea din nou.

1. Oraș situat în Coreea de Nord, în provincia Hamgyeongbuk.

Noi, fetele, am venit pe lume la distanță de un an sau doi. Prima soră și cea de a doua nu au uitat niciodată spaima din zilele în care mamei îi venea sorocul. Noroc că de fiecare dată alături de ea era bunica, gata s-o facă pe moașa. La primele trei nașteri, tata a așteptat în fața odăii sau se plimba agitat prin curte, fumând țigară de la țigară. Însă după cea de-a treia naștere, în ziua când mama era în chinurile facerii, tata își făcuse obiceiul să nu se mai întoarcă seara de la birou. Se oferea să facă tura de noapte, lucru pe care altădată nu-l accepta în ruptul capului. Odată cu nașterea lui Sook, cea de-a cincea fată, taică-meu nu și-a mai putut stăpâni furia pe care cu greu și-o ținuse în frâu atâția ani. Dimineată, când s-a întors din schimbul de noapte, mama și bunica încălzeau apă și îmbăiau într-o albie de lemn copila nou-născută.

De îndată ce a intrat în odaie, tata a înșfăcat-o pe Sook și a cufundat-o în apă.

— La ce bun să tot naști de-astea? a răcnit ca un turbat.

Îngrozită, bunica a scos-o repede din apă, dar biata copilă nu putea nici să plângă. Înghițise apă, se sufoca și tușea întruna.

Când s-a născut a șasea soră, Hyeon, tata a aruncat mânios mâncarea de dimineată pe fereastră. Sora cea mai mare tocmai se întorcea de la latrină și a primit bolul cu kimchi¹ în plină figură. Cum a fost când m-am născut eu?

1. Garnitură din varză chinezească murată și legume, la care se adaugă pastă de ardei iute roșu, sos de pește, usturoi, ghimbir etc. Metoda de preparare, ingredientele folosite și iuțimea diferă în funcție de regiune.

— Ne-am strâns toate în odaia fetelor, din spate, și ne țineam răsuflarea, mi-a povestit mai târziu Jin, sora cea mai mare.

Imediat după ce s-a auzit un scâncet, Son, a doua soră, s-a dus să tragă cu urechea la ușa și s-a întors plângând:

— Vai, vai! Ce ne facem?... Au zis că e iar fată!

— Să n-aud niciun chițait! Și să nu vă treacă prin cap să ieșiți din odaie când se întoarce tata! le-a avertizat Jin pe celelalte surori.

Eram încă plină de sânge și bunica m-a înfășat în niște cârpe. Stătea în coridorul lipit cu lut dinspre bucătărie și privea pierdută în gol, nu știa ce să facă. Nu-i stătea mintea la zeama de alge¹. Plângând pe înfundate, mama m-a luat în brațe și a ieșit din casă. A mers într-o pădure din apropiere, într-o fundătură unde rareori oamenii puneau piciorul. M-a lăsat între niște crengi uscate de pin, acoperindu-mi fața cu marginile scutecelor, crezând că voi muri sufocată sau înghețată de vântul rece din zori. Când s-a întors acasă, tata a deschis ușa odăii, fără să scoată niciun cuvânt.

Cu pătura trasă până sub bărbie, maică-mea nu spunea nimic. În bucătărie, bunica tușea sec, cu subînțeles. Tata a ieșit într-o clipită, buimăcit. După atmosfera din casă, pricepuse că nu i se născuse un băiat. Până când soarele s-a înălțat de două-sulițe pe cer, mama și bunica au stat fără vlagă, una în odaie, cealaltă în bucătărie.

1. În mod tradițional, supa de alge (*miyeok guk*), bogată în vitamine, este prima mâncare servită femeilor imediat după naștere, dar și cu ocazia aniversării cuiva.

— Da' unde-i prunca? a întrebat bunica intrând în odaie.

— De unde să știu eu? O fi ieșit și ea până colea, singurică.

— Femeie! O să te trăsnească Cerul! Ce-ai făcut? Unde ai lăsat-o?

Bunica m-a căutat în casă și pe-afară, dar nu m-a găsit. Era îngrozită că pedeapsa Cerului se va abate asupra familiei noastre. I se rupea sufletul de noră, de fete, care erau și ele ca vai de capul lor... S-a dus în spatele casei, a scos o ulcică de apă rece, o pus-o pe soban¹ și a început să se roage cu toată inima, frângându-și mâinile:

— Zei ai Cerului și Pământului! Scoateți Răul din casa noastră! Ajutați-mă să găsesc prunca sănătoasă! Îmbunați sufletul nurorii mele și potoliți mânia băiatului meu! Vegheați asupra noastră!

După ce a terminat rugăciunea, a început iar să mă caute prin casă și în curte, dar în zadar. Ședea disperată pe maru², când Albișoara a scos dintr-odată capul din cușcă. Privind-o drept în ochi, a început să latre, chemând-o la ea. Bunica s-a uitat mai bine și a văzut pelincile albe în care mă înfășase.

„Măi să fie!... Nu cumva...”, și-a spus în gând și s-a apropiat de cușcă: dormeam între lăbuțele cățelușei. Când mama ieșise din casă cu gândul să mă abandoneze în pădure, Albișoara a urmărit-o, adulmecând. A

1. Măsuță foarte scundă folosită, de obicei, pentru servirea mesei.

2. Podea din lemn, îngustă, sprijinită pe niște piloni scunzi din lemn și amplasată în exteriorul casei tradiționale coreene.

așteptat până a plecat mama, m-a prins în bot și m-a adus înapoi acasă.

— Vai, cât de descurcăreță e Albișoara noastră! De bună seamă, micuța asta e dar din Cer!

Încă din copilărie am fost apropiată de bunica și de Albișoara. Am numit-o așa pe cățelușă fiindcă era din rasa pungsan¹, cu blana albă. Eu însă în primele o sută de zile² nu am avut nume, fiindcă nimănui nu-i trecuse prin cap să-mi pună unul. Mai târziu, după ce familia noastră s-a destrămat și am trecut Dumanul³, bunica mi-a povestit de multe ori, în bordeiul în care ne adăpostiserăm, legenda prințesei Bari, pe care o auzise demult de la bunica ei. După ce termina de povestit, bunica îmi cânta așa:

— *Deonjora Deonjideki, Baryora Barideki*⁴! Așa să-i fie numele: Bari.

Nu am avut nume până într-o zi când bunica a adus vorba. Mama și fetele mâncau separat la o măsuță rotundă, iar bunica și tata împărțeau o masă pătrată.

— Auzi, aia mică încă n-are un nume. Ce faci? Te-ai hotărât?

Tata s-a uitat cu subînțeles la fetele adunate ciorchine în jurul mesei rotunde și a răspuns posac:

1. Rasă comună de câine cu blana albă din Coreea de Nord.
2. În Coreea, la împlinirea a o sută de zile de la nașterea copilului, se celebrează prin tradiție *baek il*, pentru a mulțumi celor trei zei ocrotitori ai copiilor (*samsin*) că pruncul și mama sunt sănătoși.

3. Fluviu cu o lungime de 521 km, la granița dintre China și Coreea de Nord. Izvorăște din munții Baekdu și se varsă în marea Japoniei.

4. *Deonjida*, a arunca, a se lepăda de; *barida* (var, de la *beorida*), a abandona, a lăsa, a părăsi; *deonjidegi*, cea aruncată; *baridegi*, cea părăsită, abandonată.

— Păi, știi și eu.. Oamenii cu minte la cap pun nume până la al șaselea copil, chiar și când sunt gemeni, dar, după șase plozi, cam greu... Și-apoi, nici nu știi atât de multe caractere chinezești...

— Ai facultate, te lauzi că vorbești rusa și chineza, și nu ești un stare să-i pui un nume fetei?!

Că tot veni vorba despre gemeni. În epoca de glorie a republicii, când se nășteau gemeni, reporterii de televiziune și de la ziare mergeau prin sate și orașe ca să facă reportaje, și uneori familiile apăreau la știrile de seară, la televizor. Sistemul de protecție socială mergea brici: creștea la creșă, laptele praf era raționalizat, din belșug, pe cartelă. Datorită generozității Marelui Conducător, erai înconjurat de munți de cadouri, de la haine până la jucării. Dacă aveai patru fete, puteai să le pui nume splendide, cum ar fi Mae, Ran, Guk, Juk¹. Și dacă-ți mai băteai capul puțin, puteai găsi și pentru a cincea și a șasea nume din ideograme frumoase. Se pare că tata se pregătise să aibă șase fete, astfel că pe surorile mele le chemau Jin, Son, Mi, Jeong, Sook și Hyeon². În fața mea, i-a secat inspirația. E prea mult, ajunge, s-o fi gândit tata când m-am născut și eu, tot fată. Pentru el, numele surorilor mele ajunseseră niște caractere inutile, fără sens.

Tata a plecat la serviciu fără să mai spună nimic, însă maică-mea și bunica au continuat discuția:

— Femeie, n-ar trebui să-i punem nume mezinei?

1. Teme principale în pictura tradițională coreeană: mae (prun), ran (orhidee), guk (crizantemă), juk (bambus).

2. Jin (adevăr, dreptate), Son (bunătate, afecțiune), Mi (frumusețe), Jeong (pace, armonie), Sook (puritate), Hyeon (înțelepciune), cu trimitere la virtuțile confucianiste.

— Eu zic s-o numim Mian sau Seopseop, că tot mă căiesc și sunt mâhnită¹.

— Am mai auzit eu de nume de-astea, dar... Ia stai! Ai vrut s-o lași pe-asta mică în pădure, nu?

Așa a hotărât bunica să mă cheme Bari². Abia mult mai târziu, cutreierând lumea în lung și-n lat și trecând prin tot felul de încercări, aveam să înțeleg sensul numelui meu.

*

Tata a fost crescut singur, de bunica. Bunicul s-a prăpădit în război, cu mult timp înainte de nașterea mea. Din spusele bunicii, bărbatul ei a fost un erou, iar povestea lui a fost difuzată chiar și la radioul central. Ținuse piept de unul singur atacului dat de tancurile „nasurilor mari”³, într-un oraș îndepărtat de pe coasta de sud. Bunica obișnuia să ne spună povestea bunicului după masa de seară, în nopțile de vară când ne uitam la stele stând pe o rogojină în curtea casei. Legenda eroică își pierdea din culoare și savoare pentru că tata, care o ascultase de atâtea ori, îi curma brusc vorba:

— Gata, mamă! Ce povestești dumneata e un film sovietic!

— Cum așa?

— Păi, ăsta e un film pe care l-am văzut în oraș. N-am fost noi cu toții și ne-au pus filmul ăsta în

1. Aluzie la *mian hada* (a-i părea rău, a-și cere iertare, scuze) și *seopseop hada* (a fi mâhnit, deprimat, a avea un regret).

2. Cea abandonată, arhaism întâlnit în legenda populară a prințesei Bari, cu trimitere la verbul *beorida* (a abandona, a arunca, a părăsi).

3. Peiorativ, cu sensul de occidentali.

clădirea Comitetului Popular? Confuzi filmul cu povestea despre tata!

În mare, scenariul filmului sună cam așa. Pe un răcan îl fură somnul în timp ce face de pază la temelia unei clădiri dărămate din oraș. Pe la apus de soare, camarazii lui se retrag, lăsându-l în urmă pe soldatul dormind buștean. Văzând că trupele au plecat, armata inamică înaintază spre oraș. Speriat de zgomotul șenilelor, soldatul se trezește din somn. Pe bulevard vede un șir lung de tancuri și camioane cu farurile aprinse și siluetele negre ale soldaților inamici. Îngrozit, soldatul ia mitraliera. Pentru moment, nu știe ce să facă, apoi începe să tragă la nimereală. Pe urmă vacarmul se risipește și se lasă liniștea. Preț de o clipă, trupele inamice se opresc din marș, apoi schimbă direcția și se retrag, crezând că e un atac surpriză al unor soldați ascunși în întuneric. Răcanul iese pe brânci de sub moloz și o ia la goană, prin beznă. Aleargă toată noaptea și abia în zori își ajunge din urmă camarazii. Plutonierul, căpitanul și însuși generalul l-au chemat să-l laude, iar mai târziu a fost decorat. Devenise eroul care „singur s-a pus stavilă în calea trupelor dușmane“. Pentru recunoașterea meritelor, a primit o permisie specială.

Din câte ne-a spus tata, bunicul a murit în luptă, pe frontul de răsărit. Bunica a fost chemată la Comitetul Popular și, împreună cu notificarea privind moartea bunicului, a primit niște bunuri drept consolare. În ziua aceea, când tata a mers la școală, învățătorul l-a scos în față, la catedră, și le-a cerut elevilor să țină un moment de reculegere pentru eroul căzut la datorie. Știind cu precizie ziua în care-i murise bărbatul,

bunica îi făcuse deja pomenirea. Ca întotdeauna, aflase din vis despre ceea ce avea să se întâmple.

Într-o noapte, bunica a auzit o tuse ce îi suna cunoscută și a deschis ușa. În curtea scăldată de razele lunii, bunicul stătea în poziție de dreptți, în haine militare zdrențuite. Când bunica l-a întrebat de unde venea, bărbatul a răspuns:

— Am trecut de Mukho, Gangneung și Sokcho¹. Am trecut peste douăzeci de munți.

— Lasă jos ranița, intră repede în casă, să-ți pregătesc ceva de-ale gurii, i-a spus bunica.

— Trebuie să plec la drum lung, i-a spus bunicul fără să se miște.

Când bunica a întins mâna ca să-i dea jos ranița, bunicul s-a făcut nevăzut, iar curtea a rămas pustie. Trezindu-se brusc din somn și tot bâjbâind pe lângă pernă, bunica a dat peste ceva foșnitor. A aprins lampa și s-a uitat cu băgare de seamă: ușile dulăpio-rului erau larg deschise și câteva haine erau împrăștiate pe podea: o pereche de pantaloni, o cămașă peticită, o vestă căptușită cu blană de iepure sălbatic – hainele pe care bărbatul ei le dezbrăcase când plecase la război. Pe înserat, bunica s-a dus degrabă și a cumpărat o sticlă de tarie, pește uscat și niște fructe și a făcut o pomenire simplă pentru bunicul dus pe lumea cealaltă, după care a pus pe foc hainele pe care le găsisse pe podea.

Deseori bunica vedea năluci, le auzea cum se luau la hartă și pălăvrăgeau. Încă de când tata era copil, bunica mergea în spatele casei și se ruga la spirite,

1. Orașe aflate pe coasta de est a peninsulei coreene, în Coreea de Sud.

LIBRĂRI | Wakrow.ro

lângă o ulcică plină cu apă proaspăt scoasă din fântână, în zori de zi¹. După ce astfel de practici au fost interzise, bunica nu mai ieșea afară din casă, ci se ducea în bucătărie, lângă foc, rugându-se din toate puterile ei, cu palmele împreunate, șezând în genunchi pe podeaua de lut. Tata și mama s-au certat din cauza ei, cine să o oprească să mai facă ritualurile alea ciudate.

— Auzi, n-ar trebui s-o astâmperi pe mama? a întrebat-o tata pe mama. Are tot felul de superstiții...

— Tocmai tu îmi spui s-o astâmpăr? Crezi că m-ascultă? Vorbește numai grozăvenii, că vede năluci, mi-e și frică... Nici nu îndrăznesc să aduc vorba. Las' că știu că la voi e ceva din neam!

— Ți-ai pierdut mințile, femeie? Ce să fie din neam?

— Păi, chiar tu mi-ai spus că și bunica maică-tii a fost șaman la Hamhung!

— Ascultă la mine! O să dăm de naiba dacă te-apuci să trăncănești numai neghiobii!

— Ia mai slăbește-mă! Toți oamenii din sat știu că și înainte de eliberare² stră-străbunica și străbunica maică-tii au fost mari șamani³!

— Tacă-ți fleanca, putoare! Noi ne tragem din țărani săraci! Suntem elemente cinstite și de bază ale societății, ale republicii!

1. Ritual străvechi conform căruia invocarea spiritelor prin *jeonghwasu* (apă pură, scoasă în zori de zi) asigură odihna sufletelor strămoșilor și norocul casei.

2. Eliberarea peninsulei coreene de sub ocupația japoneză (1945).

3. În original, *keunmudang*, marea șamană sau marea preoteasă.

Din câte mi-a povestit bunica, tata a fost un elev strălucit încă din clasele primare. Imediat după război, când trupele Armatei Voluntare a Poporului Chinez rămăseseră în sat, tata a învățat repede limba chineză. Când sătenii aveau de rezolvat plângeri la garnizoana chineză, pe el îl luau să-i însoțească. A luat premiul întâi și în gimnaziu, și la liceu, și a primit scrisoare de recomandare pentru admiterea la Universitatea din Pyongyang¹. Mama și tata s-au căsătorit pentru că bunica s-a ținut de capul lor. S-au întâlnit în vara când tata era student în anul întâi. Își terminase norma de muncă patriotică și se întorcea pentru o săptămână în satul natal.

— Mamă, dă-mi te rog o ulcică de apă rece, a spus tata.

Din bucătărie a ieșit o fată scundă, cu părul drept și scurt, până la urechi, ținând cu amândouă mâinile o ulcică de apă.

— Cine sunteți, tovarășa? a întrebat tata, uimit.

În timp ce el se holba aiurit la femeie, a auzit-o pe bunica răspunzând:

— Ei, cin' să fie?! Nevastă-ta!

Cumplit de speriat, tata a rupt-o la fugă până la gară, de unde a luat primul tren spre Pyongyang și dus a fost. Două săptămâni mai târziu, l-au chemat la secretariatul facultății. Cu o mină gravă, profesorul însărcinat cu studenții i-a ordonat să se așeze, făcându-i semn cu bărbia.

— Tovarășe, nu te știam capabil de așa ceva! Ești încă student și am aflat că deja te-ai însurat! Dar îți înțeleg situația: mama dumitale mi-a spus că e văduvă,

1. Capitala Coreei de Nord.

că vrea și ea nepoți. Asta, da, pot să o înțeleg, dar să aflu că vrei să te descotorosești de nevastă?! Ia s-auzim ce ai de zis!

Șocat de-a binelea, tata a început să îndruge:

— Stați puțin, tovarășe profesor, nu-i așa... Când am ajuns acasă, mama mi-a spus din senin „asta-i nevastă-ta”. Ce era să fac? M-am întors iute la facultate. Știți, eu...

În acel moment cineva a deschis ușor ușa.

— Ia te uită cine-i aici! Hai, intră mai repede! a spus bunica, ițindu-și capul prin ușa întredeschisă.

În spatele ei era fata cu părul scurt. A intrat și l-a salutat pe profesor, inclinându-se adânc. Taică-meu se înroșise ca racul și amuțise.

— Nu-i nevoie de prea multe vorbe, am înțeles. Ai nevoie de la mine, așa că ia-ți mama și du-te direct acasă. Ar trebui să petreci noaptea nunții acasă, dacă tot te-ai însurat, a conchis profesorul.

— Nu, stați puțin... Cum să vă zic... Eu vreau întâi să-mi termin facultatea.

— Păi, și-atunci de ce te-ai însurat? Hai, repejor! Și dacă te mai împotrivești, voi da în vileag totul camarazilor tăi. Dacă află Organizația Tineretului Popular, vei fi exmatriculat ca element decadent, fără suflet.

Așa a fost tata dus cu forța înapoi acasă. De cum s-au urcat în tren, bunica a început să-l ia la rost:

— Acu' nu mai poți să joci după cum îți se năzare. Dacă nu m-ascuți și-i o ții pe-a ta ca un catâr, știu eu ce-am de făcut. M-ai înțeles? Femeia asta îți-e ursită de Sus, din Cer, las' că știu eu mai bine decât tine!

Bunica avea la ea o fașă lungă, cu care mamele își legau copiii când îi duceau în spate. Și, cum ședea

așa pe bancheta din tren, a înnodat un capăt de piciorul stâng al lui taică-meu, apoi celălalt capăt de glezna mamei.

— Ia dă-te mai aproape... Așa... Ridică un pic piciorul!

— Leagă-l strâns, a spus mama, descălțându-se de gumari și ridicându-și șosetele largi.

Tata privea înmărmurit ce făceau cele două femei. Privirea i s-a intersectat cu cea a fetei, care s-a strâmbat la el, scoțând limba. Episodul din tren apărea ori de câte ori mama și tata se certau:

— În ziua aia mai bine-ți rupeam un picior! Ar fi trebuit să fug mâncând pământul și să fi început o viață mai bună! îi spunea tata furios.

Bunica a răsuflet ușurată abia după ce și-a înfășurat de mai multe ori la încheietura mâinii capetele feșei cu care îi legase pe cei doi.

Mai târziu, am întrebat-o pe bunica de ce a ținut musai să-i fie mama noră.

— Am avut un vis, mi-a răspuns bătrâna.

Ori de câte ori o întrebam, îmi povestea cum a ajuns la casa mamei ca să găsească aleasa pentru tata.

— Se făcea că o zână din Cer a căzut pe acoperișul casei noastre și de acolo a alunecat în curte. Da, da, așa a fost... Și zâna a întrebat: „E cineva acasă? Oameni buni, e cineva acasă?”. Și eu i-am răspuns: „De ești nălucă, piei! De ești om bun, dă-te aproape!”. Iar ea mi-a spus: „Sunt zână din Palatul Cerului și îngrijesc grădina Împăratului de Jad¹. În timp ce udam florile, mi-au scăpat câteva din mână, iar el a încuviințat să

1. Zeitate supremă în taoism, deseori întâlnită și în imagistica șamanică.